

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A felek megállapodásán alapuló gyermektartásdíj megváltoztatásának
feltételrendszere**

Szerző: dr. Sarkadi Mónika

Tatabánya

2015. november 21.

I. Bevezetés

A gyermektartásdíj tárgyában megkötött és a bíróság által jóváhagyott egyezségek tartós családjogi jogviszonyt rendeznek, így annak megváltoztatására szigorú feltételekhez kötött. A peres felek azonban sok esetben talán az eljárás gyors befejezése és az alacsonyabb perköltségek, vagy esetleg valamilyen akut pénzügyi nehézség gyors megoldása érdekében átgondolatlanul és könnyelműen kötnek egyezséget a gyermektartásdíj mértéke tekintetében, majd az annak megváltoztatása iránt indított perekben őszinte döbbenettel szembesülnek korábbi döntésük következményeivel.

Sokan úgy vélik, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénybeli (továbbiakban Ptk.) szabályozás nagyobb teret enged majd a bíróság előtt kötött egyezségek megváltoztatásának, ezért a Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) és a Tatabányai Törvényszék néhány, általam érdekesebbnek tartott döntésen keresztül szeretném bemutatni, hogy valójában az új normaszöveg nem feltétlenül eredményez majd merőben új gyakorlatot.

II. Felek megállapodásán alapuló gyermektartásdíj megváltoztatása az 1952. évi IV. törvény (továbbiakban Csjt.) és az 1959. évi IV. törvény (továbbiakban „rég Ptk.”) rendszerében.

Az Alaptörvény XVI. cikkének (3) bekezdése alapelveként mondja ki, hogy a szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. A gyermek megfelelő szintű ellátását követeli meg az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett a gyermekek jogairól szóló New York-i Egyezmény 27. cikkének 1) és 2) pontja is, mely szerint az Egyezményben részes államok elismerik minden gyermeknek a jogát olyan életszínvonalhoz, amely lehetővé teszi testi, szellemi, lelki, erkölcsi és társadalmi fejlődését.

Fentiekkel összhangban álló, a gyermekek elsődleges érdekét meghatározó Csjt. 1. §. (2) bekezdése helyes értelmezése szerint a gyermeknek a joga a gondoskodásra és érdekeinek védelmére a szülő kötelezettségeként akként határozható meg, hogy a kötelezett - a Csjt. 65. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek megfelelően - a tartás teljesítéseképpen köteles anyagi viszonyaihoz képest a jogosultat mindazzal ellátni, ami annak a megélhetéséhez szükséges. A leszármazó eltartása a nevelés és a szükséges taníttatás költségének a viselésére is kiterjed azzal, hogy a szülő a saját szükséges tartásának rovására is köteles megosztani kiskorú gyermekével azt,

ami közös eltartásukra rendelkezésre áll. A szülők alapvető feladata tehát, hogy lehetőségeik és anyagi eszközeik határai között biztosítsák a gyermek fejlődéséhez szükséges körülményeket.¹

A felek önrendelkezési jogát tiszteletben tartva a Csjt. 69/B. §-a alapján a gyermektartásdíjról csak a szülők megegyezésének hiányában döntött a bíróság. A Csjt. 69. § (1) bekezdése kimondta, hogy *„ha a közös egyetértéssel vagy bírósági ítélettel megállapított rokon tartás megállapításának az alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás állott be, a tartás mértékének megváltoztatását vagy a tartás megszüntetését lehetett kérni”,* a (2) bekezdése alapján pedig *„a tartás felemelését lehetett kérni akkor is, ha a tartást közös egyetértéssel már eredetileg is számbavehetően kisebb összegben állapították meg, mint amennyi a törvény szerint járna”.*

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 230. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy *„ha az ítélet egyik felet olyan szolgáltatásra kötelezi, amely az ítélet meghozatala után jár le (122. § (2) bekezdés), az ítélet anyagi jogereje nem gátolja, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt, ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság döntését - az ítéletét, egyezség jóváhagyását - alapította, utóbb lényegesen megváltoztak”.*

Az idézett törvényhelyek nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy egyrészt a gyermektartásdíjról való megegyezés elsődlegesen a szülőket illetve meg, ezért annak megállapítása vagy megváltoztatása (felemelése vagy leszállítása) tárgyában a bíróság az ítéletével csak másodlagosan, a szülők megegyezésének a hiányában döntött, másrészt azok nem bármilyen körülményváltozás, hanem csupán lényeges körülményváltozás esetén tették lehetővé a tartás mértékének megváltoztatását.

A Csjt. 18. § (3) bekezdése alapján a felek tartós jogviszonyát rendező egyezség megváltoztatását az annak jóváhagyásától számított két éven belül a bíróságtól - az egyéb törvényes feltételek megléte esetén is - csak akkor lehetett kérni, ha az a felek kiskorú gyermekének az érdekét szolgálja, vagy ha a körülmények változása folytán a megállapodás valamelyik fél érdekét súlyosan

---

¹ Somfai Balázs: A Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény egyes rendelkezései a hazai jogszabályokban, JURA 16. évfolyam 2010.

sérti. E szabályozás célja az érdeksérelem és a fiktív megállapodás kivédése volt.²

Fenti jogszabályhelyek értelmezése szempontjából egyértelmű volt a bírói gyakorlat abban, hogy a különélő szülőt terhelő és egyezséggel rendezett gyermektartásdíj - amely a felek között értelemszerűen tartós jogviszonyt hozott létre - összegének az egyezés jóváhagyását követő két éven belül előterjesztett kereset elbírálásakor az egyéb törvényes feltételek alatt a Csjt. 69. §-ában írt feltételeket kellett érteni. Ez azt jelentette, hogy a gyermektartásdíj alapjául szolgáló körülményekben bekövetkezett tartós és lényeges változás az egyezséggel rendezett gyermektartásdíj összegének módosításához nem volt elegendő, hanem további feltételként az említett törvényhely vagy a módosításnak a gyermeki érdeket szolgáló voltát vagy az egyezés fenntartása esetén valamelyik fél súlyos érdeksérelmét is megkívánta (EBH 2009.2049.).

A Csjt. 69. §-ának (1) bekezdésének helyes értelmezése alapján csak az a körülményváltozás befolyásolta a tartás mértékét, amely lényeges, nem eseti jellegű, hanem tartós, továbbá a jogosult oldalán kapcsolatban van a szükségleteivel, a kötelezett oldalán pedig a teljesítőképességével³.

A fent hivatkozott törvényhelyekhez kapcsolódóan a Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntésében (pl. BH 2001.375) kifejtette, hogy az ítélkezési gyakorlat egységes abban, hogy a tartás mértékének megváltoztatására alapot adó körülmények megváltoztatása mind a jogosult, mind pedig a kötelezett oldalán bekövetkezhet ugyan, a tartás mértékét azonban csak akkor befolyásolja, ha a változás lényeges, tartós és a jogosult szükségleteivel, vagy a kötelezett teljesítőképességével is összefüggésben áll.

Fontos kiemelni, hogy a Csjt. 18. § (3) bekezdésében írt időhatár értelmezésénél annak volt szerepe, hogy az egyezés megkötésétől számítva a megváltoztatást igénylő fél az erre irányuló kérelmét mikor, két éven belül, vagy azon túl terjesztette elő. A két éven belüliség az eredeti egyezés jóváhagyása és az annak megváltoztatására irányuló kereset előterjesztése közötti időt jelentette, így a megváltoztatásra irányuló kérelem elbírálásának időpontjától és a vonatkozó per tartamától függetlenül a Csjt. 18. § (3) bekezdése szerinti szigorú feltételeket kellett alkalmazni, ha az igénylő a keresetét a jóváhagyástól számított két éven belül terjesztette elő. Az ítélettel,

---

² Kommentár CompLex Jogtár - a Csjt. 69.§-hoz fűzött magyarázat

³ BH2001.375.

vagy a felek peren kívüli egyezségével megállapított tartásdíj megváltoztatására a Csjt. 18. § (3) bekezdésében meghatározott két éves határidő nem volt irányadó⁴.

Mindezek alapján a perben megkötött és a bíróság által jóváhagyott egyezségek két éven belüli megváltoztatására akkor kerülhetett sor, ha a tartás megállapításának alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás állott be és a megváltoztatás a felek kiskorú gyermekének érdekét szolgálta, illetve ha a körülmények változása folytán a megállapodás valamelyik fél érdekét súlyosan sértette. A perben megkötött és a bíróság által jóváhagyott egyezséggel megállapított tartásdíj két éven túli, illetőleg a peren kívüli egyezséggel vagy bírói ítélettel megállapított tartásdíj bármikori megváltoztatására akkor kerülhetett sor, ha a tartás megállapításának alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás állott be.

A gyermektartásdíj vonatkozásban a perben megkötött és a bíróság által jóváhagyott egyezés két éven belüli eredményes megváltoztatásnak tehát kétirányú volt a feltételrendszere. Egyrészt azok a feltételek kellettek, amelyek egyébként is szükségesek voltak a tartós jogviszony rendezésének a megváltoztatásához (Csjt. 69.§), másrészt pedig a Csjt. 18. § (3) bekezdése alapján az, hogy a megváltoztatás a felek kiskorú gyermekének az érdekét szolgálja, vagy (és) a körülmények változása folytán az eredeti egyezés fenntartása valamelyik fél érdekét súlyosan sértse. Az érdeksérelem vizsgálatakor a hangsúly az érdeksérelem súlyosságán volt, melynek nem a megváltoztatást igénylő fél szubjektív megítélése szerint, hanem objektíve kellett a körülményváltozások miatt olyan helyzetnek fennállnia, amelyre figyelemmel az eredeti egyezés megváltoztatása nélkül valamelyik fél súlyos érdeksérelmet szenvedne^{5, 6}.

III. Felek megállapodásán alapuló gyermektartásdíj megváltoztatása a Ptk. rendszerében

A Ptk. Családjogi Könyve (továbbiakban CSJK.) a rokонтartás közös szabályai között rögzíti a 4:210. § (1) bekezdésben, hogy amennyiben *„a felek megállapodásán vagy a bíróság ítéletén alapuló tartás meghatározásának alapjául szolgáló körülményekben olyan változás következett be, hogy a tartás változatlan teljesítése valamelyik fél lényeges jogi érdekét sérti, a tartás mértékének vagy*

---

⁴ dr. Molnár Andrea: A gyermektartásdíj mértékének megváltoztatása, Tatabányai Törvényszék (belső anyag) 2012.

⁵ dr. Molnár Andrea: A gyermektartásdíj mértékének megváltoztatása, Tatabányai Törvényszék (belső anyag) 2012.

⁶ Kommentár CompLex Jogtár - a Csjt. 69.§-hoz fűzött magyarázat

szolgáltatása módjának a megváltoztatását lehet kérni. Nem kérheti a megállapodáson alapuló tartás megváltoztatását az a fél, akinek a körülmények megváltozásának lehetőségével a megállapodás időpontjában számolnia kellett, vagy akinek a körülmények megváltozása felróható". A (2) bekezdés alapján „*a tartásra kötelezett járandóságát folyósító szerv vagy személy a jogosultat - kérelmére - köteles tájékoztatni a kötelezett munkabérének és egyéb juttatásának összegéről*”.

A törvény általánosságban mondja ki a családjogi tartás körében a megállapodás elsődlegességét, ami - az utaló szabály alapján - a házastársi- és a gyermektartásra is irányadó. A kiskorú gyermek tartására vonatkozó speciális szabályok között (4:217. § (1) bekezdése és 4:218.§ (1) bekezdése) pedig rendelkezik arról, hogy a gyermektartásdíj mértéke és megfizetésének módja tekintetében elsősorban a szülők megállapodása irányadó, továbbá, hogy a gyermektartásdíjról a bíróság csak a szülők megegyezésének hiányában dönt.

A családjogi tartás által létrehozott tartós jogviszony miatt a CSJK-ban is rendelkezni kellett arról, hogy a körülmények megváltozása milyen hatást gyakorolhat a kötelezett és jogosult közötti tartási jogviszonyra. A Ptk. kommentárja szerint ez annál is inkább szükséges, mert a családjogi tartás, mint ingyenes tartási kötelezettség számos feltételnek alárendelten áll csak fenn és természetesen - ezzel párhuzamosan - a jogosult is csak akkor tarthat igényt tartásra, ha annak feltételei (az alapfeltételek szintjén az önhibán kívüli rászorultság, érdemtelenység hiánya, teljesítőképesség) fennállnak⁷.

IV. Változások az új szabályozásban

A CSJK az alábbi pontokon tér el a korábbi szabályozástól:

1. Míg a Csjt. 69. § (2) bekezdése szerint akkor is kérhető volt a tartás felemelése, ha a felek a tartást megállapodás útján eredetileg is lényegesen kisebb összegben állapították meg, mint amennyi a törvény szerint járna. A CSJK. ezt a lehetőséget már nem tartja fenn; egyrészt azért, mert a gyakorlatban alig fordult elő, másrészt pedig azért, mert nem áll összhangban a felek

---

⁷ Petrik Ferenc (Szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013.

önrendelkezési jogával és a vonatkozó anyagi és eljárási szabályokkal.

2. A jelenlegi szabályozás alapján mind a felek megállapodásán alapuló, mind a bírósági ítélettel megállapított tartás megváltoztatását lehetővé teszi abban az esetben, ha a megállapításának alapjául szolgáló körülményekben olyan változás következik be, hogy a tartás változatlan teljesítése valamelyik fél lényeges jogi érdekét sérti. Eltérően kezeli ugyanakkor azt a tartást, amelyet a felek megállapodása hoz létre és azt, amelyet a bíróság állapított meg, mivel a felek megállapodása esetén nem kérheti a tartás megváltoztatását az, akinek a körülmények megváltoztatásának lehetőségével a megállapodás időpontjában számolnia kellett, vagy akinek a körülmények megváltozása felróható. „Ez összhangban áll a tartós jogviszonyban álló felek közötti szerződésnek a bírósági módosítására vonatkozó kötelmi jogi rendelkezésekkel: a 6:192. § szerint nem elégséges a megváltozott körülmények előidézte lényeges jogi érdeksérelem, hanem többletfeltételek is szükségesek, így például az, hogy a körülmények megváltozásának lehetősége a szerződés megkötésekor nem volt előre látható, illetve a körülmények megváltozását nem a jogi érdekeiben sértett idézte elő”⁸.

3. Nem támaszt többlet követelményeket abban az esetben, ha a felek a perben megkötött és a bíróság által jóváhagyott egyezséget a gyermektartásdíj mértéke, vagy módja vonatkozásában rövid időn belül akarják megváltoztatni. Ebből pedig akár arra a következtetésre is lehetne jutni, hogy gyermektartásdíj megváltoztatása iránti perekben a bíróság a továbbiakban nem fogja fokozottan vizsgálni, hogy a megváltoztatás törvényi feltételeinek megléte esetén a módosítás a gyermek érdekét szolgálja-e.

V. Valóban változás az új szabályozás?

A fentebb kifejtettek alapján a szabályozás szerkezete valóban új, azonban amint az az alábbi döntésekben látható, a megfogalmazás csak a bírói gyakorlatban kialakított elveket ágyazta normaszövegbe.

---

⁸ Petrik Ferenc (Szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. II. kötet 330. old.

1. Nem kérheti a megállapodáson alapuló tartás megváltoztatását az a fél, akinek a körülmények megváltozásának lehetőségével a megállapodás időpontjában számolnia kellett

I.1. Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.252/2010/6. számú ítélete

A peres felek házasságát a bíróság 2006. június 2. napján kihirdetett ítéletével felbontotta, ugyanezen a napon, a kihirdetéssel jogerőre emelkedett végzésével jóváhagyta a peres felek 1994. október 19. napján született „Á” utónevű gyermeke elhelyezésére, a gyermekkel történő kapcsolattartásra, a gyermektartásdíjra, valamint a lakáshasználatra és az ingóvagyon megosztására vonatkozó egyezségét. A bírói egyezség értelmében a jelen per felperese havi 60.000,- Ft gyermektartásdíj alperesnek való megfizetését vállalta úgy, hogy havi nettó igazolt jövedelme 82.000,- Ft volt. Alperessel közös gyermekén kívül más eltartásáról nem kell gondoskodnia, egyedül lakik az állandó lakóhelyül bejelentett ingatlanában, melyen felül egy nyaralóingatlanal rendelkezik, amit barátoknak, ismerősöknek szívességi használatba szokott adni, bérbeadás útján tehát nem hasznosít. A felperes édesanyját, akinek a segítségével a felperes előadása szerint a havi 60.000,- Ft gyermektartásdíjat teljesítette, az elmúlt évben nyugdíjazták.

A felperes keresetében a gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége mértékét 2007. december 1. napjától kezdődően a havi jövedelme 20%-ára kérte leszállítani 16.600,- Ft alapösszeg megállapítása mellett. Hivatkozása szerint az egyezségben önként vállalt havi 60.000,- Ft gyermektartásdíj fizetését édesanyja segítségével tudta teljesíteni, azonban a szülő nyugdíjazásával a vállalt összegű gyermektartásdíj további megfizetésére nincs lehetősége. Az alperes ellenkérelme a felperes keresetének elutasítására irányult. Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és rendelkezett a perköltség viseléséről. Ítélete indokolásában kiemelte, hogy a felperes keresetének elbírálása során ezért a Csjt. 18. § (3) bekezdésében foglaltak alapulvételével figyelemmel volt arra, hogy a felperes nem tudta megfelelően bizonyítani, hogy a vagyoni, jövedelmi viszonyai olyan súlyosan elnehezültek volna, hogy az indokoltá tenné a két éven belül kötött bírói egyezség megváltoztatását. Sem a környezettanulmány adatai, sem az, hogy a felperes balatoni nyaralót tart fenn nem utalt arra, hogy a felperes életvezetése elnehezült volna. Alaptalannak találta továbbá a felperes azon kereseti hivatkozását is, hogy az önként vállalt kötelezettség csökkentését az édesanyja nyugdíjas mivolta okán kérte. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen, annak a keresetében

foglaltak szerinti megváltoztatása érdekében a felperes terjesztett elő fellebbezést. Arra hivatkozott, hogy a havi nettó 82.000,- Ft-os jövedelme nem teszi lehetővé a havi 60.000,- Ft gyermektartásdíj megfizetését. Az egyezség megkötésekor azért vállalta az ilyen összegű gyermektartásdíj megfizetését, mert abban az időben az átlagost jóval meghaladó jövedelemmel rendelkező szülei jelentős anyagi támogatást nyújtottak a részére. A másodfokú bíróság jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyta, és rendelkezett a perköltség viseléséről.

A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és a keresetében foglaltaknak megfelelő döntés meghozatala érdekében a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérelme indokaként kiemelten hivatkozott arra, hogy az igazolt 82.000,- Ft havi nettó jövedelmén fölül egyéb jövedelemmel nem rendelkezik, és erre az eljárás során sem merült fel adat. Álláspontja szerint a Csjt. 18.§ (3) bekezdésében foglaltak szerint megfelelően igazolta, hogy a körülményeinek megváltozása folytán a korábbi megállapodás az érdekeit súlyosan sérti, a Csjt. 69. § (1) bekezdésében foglaltak szerint igazolta azt is, hogy a korábbi tartás alapjául szolgáló körülményekben beállt lényeges változás folytán a tartásdíj leszállítása indokolt. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.252/2010/6. számú ítéletében megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos. Kiemelte, hogy a perben eljáró bíróságok körültekintően vizsgálták a peres felek, és a kiskorú gyermekük körülményei, ennek során figyelembe vették a felperes havi igazolt jövedelmét, a felperes „cs”-i ingatlanában végzett környezettanulmány megállapításait, és döntő jelentőséget tulajdonítottak annak, hogy a felperes balatoni ingatlant tart fenn, melyet bérbeadás útján nem hasznosít. A peres iratok alapján a Legfelsőbb Bíróság sem talált a felperes előadásán túl adatot arra, hogy az egyezség megkötésekor a felperes által önként vállalt mértékű gyermektartásdíj rendszeres megfizetésében az édesanyja támogatta volna. Ezzel szemben a felperes kimutatott jövedelmét meghaladó életkörülményekre utaló adatként merült fel a „cs”-i és a „s”-i ingatlan hasznosítás nélküli fenntartása, melynek így havi fenntartási költségei havi igazolt 82.000,- Ft-os jövedelméhez képest jelentős összeget jelenthetnek. Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság is alaptalannak találta azt, hogy a peres felek tartós jogviszonyát rendező szerződés megkötésekor a felperes az előreláthatóan rövid időn belül nyugdíjba vonuló édesanyja átlagost meghaladó havi jövedelmére támaszkodva vállalt volna a saját teljesítőképességét meghaladó kötelezettséget a havi gyermektartásdíj megfizetése vonatkozásában. Figyelemmel arra, hogy a

jogerős ítélet a felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott okokból sem anyagi, sem eljárási szabályt nem sértett, azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

1.2. Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.971/2013/3. számú ítélete

Peres felek élettársi kapcsolatából 1996. március 14. napján S utónevű gyermekük született. Az élettársi kapcsolat 2000 júliusában megszakadt, majd a felperes 2000. augusztus 23. napján keresetet terjesztett elő alperessel szemben a Tatabányai Városi Bíróságon gyermekelhelyezés és gyermektartásdíj megfizetése iránt. A peres felek 2000. december 19. napján a bíróság előtt egyezséget kötöttek, melynek értelmében a felek élettársi kapcsolatából született gyermek a felperesi édesanyánál került elhelyezésre, az alperes pedig kötelezettséget vállalt arra, hogy 2001. január 1. napjától kezdődően minden hónap 15. napjáig, előre esedékesen megfizet a felperesnek „S” nevű gyermeke tartására havi 5.000.- Ft határozott összegű gyermektartásdíjat önkéntes teljesítéssel. A felek 2008. évben peren kívül abban állapodtak meg, hogy az alperes a továbbiakban havi 10.000.- Ft határozott összegű tartásdíjat fizet „S” nevű gyermeke tartására a felperes kezeihez. (A felperes ekkor élettársi kapcsolatban élt és regisztrált munkanélküli volt, az alperes pedig továbbra is rokkantnyugdíjas volt, azonban rehabilitációs ellátása mellett két munkahelyen is dolgozott.) A felperes a Tatabányai Járásbíróságon 2013. január 14. napján előterjesztett keresetében kérte az alperes gyermektartásdíj fizetési kötelezettségének megemelését 20%-ra, de legalább 25.000.- Ft-ra, majd kereseti kérelmét később 20%, de legalább 30.000.- Ft-ra emelte fel. Kereseti kérelme indokául előadta, hogy az alperes által fizetett tartásdíj a gyermek ruházódását és iskoláztatását még minimálisan sem fedezi. Az alperes az alapösszeget eltúlzottnak ítélte, azonban 20.000.- Ft alapösszegre egyezségi ajánlatot tett. A peres felek a per folyamatban léte alatt 2013. május 6. napján teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan megállapodást kötöttek arra vonatkozóan, hogy az „alperes gyermektartásdíj jogcímen havi 20.000.- Ft-ot fizet kézbe és ezen felül az egyéb kiadások felét is megfizeti”. A Tatabányai Járásbíróság P.20.056/2013/8. számú ítéletével a Tatabányai Városi Bíróság P.21.493/2000/6. számú egyezségben megállapított alperesi tartásdíj-fizetési kötelezettség mértékét 2013. január 4. napjával kezdődő hatállyal felemelte az alperes mindenkori jövedelme 18%-ára, de legalább havi 24.000.- Ft-ra. Indokolásában kifejtette, hogy a 2008. évben megkötött megállapodás óta „a felek személyi körülményei nagymértékben nem változtak, azonban a gyermek szükségletei az életkora növekedésével változtak, a tartására

fordítandó összeg életszerűen magasabbá vált”. Megállapította, hogy az alperes rendszeres, hosszabb távon kiszámítható jövedelemmel rendelkezik, ezért a tartásdíj-fizetési kötelezettség mértékét százalékos arányban állapította meg.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes élt fellebbezéssel, melyben hangsúlyozta, hogy a tartásdíj mértékének emelését nem ellenezte, sőt azt havi 20.000.- Ft értékben vállalta is. Álláspontja szerint a perben nem merült fel arra adat, hogy a gyermek szükségletei olyan mértékben megváltoztak, mely a korábbi 10.000.- Ft-hoz képest 30.000.- Ft tartásdíj megfizetését indokolná, ugyanakkor az a körülmény, hogy ő rendkívüli erőfeszítéseinek köszönhetően rokkantnyugdíjasként két munkahelyen többlet jövedelmet ér el, nem szolgálhat alapul arra, hogy az „arányosnál nagyobb teherviselési kötelezettség háruljon rá”. A felperes ellenkérelmében jelezte, hogy az alperessel megállapodni nem kíván, mivel a gyermek vonatkozásában olyan többletköltségek merültek fel - ballagás, bankett, szalagavató - , melyekhez az alperesnek is hozzá kell járulnia.

A Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.971/2013/3. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet akként változtatta meg, hogy az alperesnek a felek közös „S” nevű gyermeke vonatkozásában a Tatabányai Városi Bíróság P.21.493/2000/6. számú egyezségében megállapított tartásdíj-fizetési kötelezettsége mértékét 2013. május hó 1. napjától havi 21.700.- Ft határozott összegben állapította meg, és a felperes ezt meghaladó keresetét a törvényszék elutasította. Indokolásában kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felek a 2013. április 9. napján megtartott első tárgyalást követően - 2013. május 6. napján - teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt egyezséget kötöttek, így e megállapodás ismeretében az első fokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a per további részében arra folytat le bizonyítást, hogy a megállapodás megkötésétől az ítélethozatalig terjedő időben a megállapodás alapjául szolgáló körülményekben beállt-e olyan lényeges változás, amely a tartás mértékének 20%, de legkevesebb 24.000.- Ft, vagy a felperes által igényelt 30.000.- Ft összegre történő felemelését indokolja. A törvényszék megállapította, hogy a hivatkozott megállapodást maga a felperes készítette, annak tartalmát az alperessel megbeszélték és a havi 20.000.- Ft-on felüli egyéb kiadások alatt mindketten azokat, a gyermek szükségleteihez igazodó rendkívüli kiadásokat értették, melyek a beiskolázással, a szalagavatóval, a ballagással, bankettel, stb. kapcsolatban merülnek fel és ezek összegét egyezően a másodfokú tárgyaláson évi 10.000-20.000.- Ft-ban határozták meg. Indokolásában arra is rámutatott, hogy bár a felperes a tárgyaláson továbbra is arra hivatkozott, hogy a gyermek ballagásával, szalagavatójával

összefüggésben nem várt költségei merülnek fel, a törvényszék ezt a hivatkozást nem tudta elfogadni, miután a felperes 2013 májusában is tisztában volt azzal, hogy a gyermek 2014 júniusában a középiskolai tanulmányait befejezi. Megjegyezte továbbá, hogy mind a felperes, mind az alperes meghallgatása azt támasztotta alá, hogy a májusi megállapodásban szereplő egyéb kiadások alatt a felek a szalagavatóval, ballagással kapcsolatos költségeket is értették. Mindezek alapján a törvényszék a megállapodásban vállalt havi 20.000.- Ft határozott összeg, valamint az egyéb kiadások tekintetében egyezően előadott évi 20.000.- Ft figyelembevételével havi 21.700.- Ft határozott összegben állapította meg az alperes tartásdíj-fizetési kötelezettségét.

2. Nem kérheti a megállapodáson alapuló tartás megváltoztatását az a fél, ... akinek a körülmények megváltozása felróható.

2.1. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.21.988/1999/2. számú ítélete

A jogerős ítélet indokolása szerint a F.-i Városi Bíróság a P.20.048/1997/20. számú ítéletével arra kötelezte a jelen per felperesét, hogy fizessen meg a jelen per alperesének a felek volt házasságából született László és Renáta utónevű gyermekek tartására 1996. október 1-jétől kezdődően gyermekenként havi 6.000.- Ft-ot gyermektartásdíjként. A gyermektartásdíj összegének az 1997. október 29-én történt megállapításakor a felperes szobafestő - mázoló - tapétázó vállalkozó volt és havi kb. 30.000.- Ft jövedelemmel rendelkezett, míg az alperes havi jövedelme 15.000.- forint volt, ezt megelőzően pedig jövedelempótló támogatásban részesült. A gyermektartásdíj megállapítása óta eltelt időszakban a felperes a vállalkozói igazolványát visszaadta, majd 1998. október 19-étől munkaviszony keretében kéményseprőként dolgozott, amely mellett állattartást is folytatott, a per tartama alatt azonban a munkaviszonya megszűnt. A munkahelyén az elvárt teljesítmény esetén a pótlékok (kezelt pénz után 2 %, norma feletti teljesítmény után pedig 30 %) nélkül az 1998-as órabérek és 21 munkanap alapulvételével havi 24.360.- Ft bruttó bért érhetett el, és éves átlagot tekintve a körzetében 80 %-os teljesítmény volt elérhető. A munka mellett folytatott állattartásból eredő jövedelme a perben nem volt tisztázható. Az alperes jövedelempótló támogatásban részesül, amelynek jelenlegi összege havi 12.280.- Ft volt. Az így megállapított tényállás alapján a perben eljáró bíróságok alaptalannak találták a felperesnek a terhére megállapított gyermektartásdíj összegének 1999. február 1-jétől kezdődően

gyermekenként havi 3.200.- Ft-ra történő leszállítása iránt előterjesztett keresetét. A döntésüket azzal indokolták, hogy a felperes nem bizonyította a perben azt, hogy a vállalkozását annak veszteséges volta miatt szüntette meg és létesített a korábnál alacsonyabb jövedelmet biztosító munkaviszonyt. A munkáltatójának a tájékoztatása szerint rendszeres munkavégzéssel lényegesen magasabb jövedelmet is elérhetett volna a felperes, a munkaviszonya közös megegyezéssel történő megszüntetésének indokát nem adta, a személyes előadása szerint pedig a munkaviszony mellett folytatott állattartásból már jelenleg is származott jövedelme és annak az általa szándékolt bővítése esetén az ebből eredő jövedelme növekedni fog.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, a másodfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezése, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatása és a keresetének helyt adó határozat hozatala iránt. Álláspontja szerint a perben eljáró bíróságok a kereset érdemi elbírálása során nem a jelenlegi tényleges és igazolt jövedelmét, hanem az évekkel ezelőtt fennállott helyzetet vették alapul, nem voltak figyelemmel arra, hogy a munkaviszonya időközben rajta kívülálló okból megszűnt és munkanélkülivé vált azért, mert a munkáltatója még a területre való kijárással kapcsolatos költségeit sem biztosította.

A Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.21.988/1999/2. számú ítéletében kifejtette, hogy a tartás mértékének a megváltoztatására alapot adó körülmények megváltozása mind a jogosult, mind pedig a kötelezett oldalán egyaránt bekövetkezhet ugyan, a tartás mértékét azonban csak akkor befolyásolja, ha a változás lényeges, tartós, és a jogosult szükségleteivel, vagy a kötelezett teljesítőképességével is összefüggésben áll. A körülményeknek a kötelezett teljesítőképességét csökkentő megváltozása sem vehető figyelembe viszont a kötelezett javára a Legfelsőbb Bíróság PK. 108. sz. állásfoglalása szerint akkor, ha azt a jogosult érdekeinek kijátszása, illetőleg a tartásdíj összegének csökkentése érdekében maga idézte elő, nem mentesíti a kötelezettet a tartásra jogosult gyermek úgynevezett alapszükségeinek: a megélhetéséhez és taníttatásához szükséges költségek fedezése alól és nem befolyásolja azt sem, hogy a szülő a saját szükséges tartásának a rovására is köteles megosztani kiskorú gyermekével azt, ami közös eltartásukra rendelkezésre áll. Az felperes állandó munkaviszonyban elért havi átlagkeresete a korábbi egyéni vállalkozói tevékenységből eredő jövedelménél igazoltan alacsonyabb volt ugyan, kétséget kizáró bizonyítást nyert azonban az is, hogy egyrészt rendszeres munkavégzés esetén lényegesen magasabb átlagkeresetet érhetett volna

el, másrészt rendszeres jövedelme származott a munkaviszony mellett folytatott állattartásból is. A Pp. 164. §-a (1) bekezdésének a helyes alkalmazásával értékelték tehát a perben eljáró bíróságok a felperes terhére annak a bizonyítatlanságát, hogy a több forrásból származó jövedelme nem éri el, illetőleg a tőle elvárható rendszeres munkavégzés esetén sem érne el a korábbi mértéket, úgyszintén azt is, hogy előbb a vállalkozói tevékenységét, majd a munkaviszonyát neki fel nem róható okból és indokoltan szüntette meg. A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275/A. §-ának (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

VI. Záró gondolatok

Amint az a fent ismertetett döntésekből is egyértelműen kiolvasható, az új törvényszöveg nem több mint az évtizedes letisztult és egységes bírói gyakorlatnak normaszövegben történő megjelenése, így az a gyakorlat gyökeres megváltozását sem eredményezheti. A Csjt. 18. § (3) bekezdése szerinti szigorú többletfeltételek közül az, hogy a felek tartós jogviszonyát rendező egyezség megváltoztatását az annak jóváhagyásától számított két éven belül a bíróságtól - az egyéb törvényes feltételek megléte esetén is - csak akkor lehetett kérni, ha az a felek kiskorú gyermekének az érdekét szolgálja, a CSJK-ban a tartás megváltoztatásának szabályainál ugyan hiányzik, azonban a CSJK új szerkezetéből adódóan ez, illetőleg a gyermek érdekének ismétlése nem is indokolt. A CSJK elején megfogalmazott alapelvek között a 4:2.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek. „A gyermeket védő alapelv tartalma kettős: egyrészt azt kívánja biztosítani, hogy valamennyi, a gyermekkel összefüggő jogviszony elsődleges szempontja a gyermek érdeke legyen, másrészt azt, hogy a gyermek az őt érintő szülői döntéseknek, hatósági eljárásoknak ne tárgya legyen ...”⁹

Az alapelvekkel összefüggésben a 4:210. §-a álláspontom szerint tehát csak úgy értelmezhető, hogy a törvényi feltételek fennállása esetén is a tartás mértéke vagy a szolgáltatás módja akár két éven belül, akár két éven túl is csak akkor módosítható, ha az a gyermek érdekében áll, vagy valamelyik fél lényeges jogi érdekét sérti. Az alapelvekkel való együttes értelmezéséből következően a szabályozás számomra inkább szigorodott, azonban a választ valójában a gyakorlat fogja megadni.

---

⁹ Petrik Ferenc (Szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. II. kötet 9. old.

Felhasznált irodalom:

Petrik Ferenc (Szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára II. kötet, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013.

Vékás Lajos (Szerk.): A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2013.

Somfai Balázs: A Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény egyes rendelkezései a hazai jogszabályokban, JURA 16. évfolyam 2010. 1. szám

Kőrös András (Szerk.): A családjog kézikönyve II. kötet, 2. átdolgozott kiadás, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 1997.

dr. Molnár Andrea: A gyermektartásdíj mértékének megváltoztatása, Tatabányai Törvényszék (belső anyag), 2012.

Kommentár CompLex Jogtár

- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény („régis Ptk.”)
- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
- Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.971/2013/3.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.252/2010/6.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.545/2010/5.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.20.814/2010/7.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.22.077/2010/8.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.21.807/2011/6.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.II.21.988/1999/2.

PK 108. szám, EBH2009.2049., BDT2001.360., BH2001.375., BH2001.374., BH2013.218., BH2007.298.